

1943 - Samkväm i matsalen MP 2232 GALTÖ

KUSTARTILLERIETS KAMRATFÖRENING
GÖTEBORG

Redaktionen har ordet

Bäste läsare !

Nytt utförande och ny redaktion !

Vi tackar Rolf Brix för tre års gott redaktörskap !

Den nya redaktionen vill gärna i och med detta nummer presentera tidningen i ett nytt utförande:

- Utgivning två gånger om året (april och oktober)
- Format A4
- Utförande i svart/vitt med 4 - 8 bilder
- Totala kostnaden blir c:a 6:- per exemplar

Redaktionen vill gärna ha Dina synpunkter på den nya tidningen. Det finns ingenting, som är så bra, att det inte kan bli bättre.

Har Du några egna minnen eller erfarenheter från Din tjänst eller fritid med anknytning till KA 4 eller till KA 4 kamratförenings verksamhet ? Kanske minns Du en lustig episod ? Sänd in Ditt underlag till oss på redaktionen. Har Du även foton eller bilder tar vi med tacksamhet emot dessa. Se även vår spalt "Hallå" längre fram i tidningen, där Du kan läsa om allt betr. träffar m.m.

Annonsor av kommersiell natur kan på sikt inbringa bidrag till tidningens finansiering, men för närvarande avser inte redaktionen denna form av inkomstkälla. Har Du annan uppfattning om detta ? Skriv till oss !

Angenäm läsning - och som sagt - hör gärna av Dig !

Redaktörerna Gösta Andersson, Georg Gustavsson, Bengt Sänne

Adress: KA-fyren, c/o Bengt Sänne, MKV stab, Box 5155, 421 05 VÄSTRA FRÖLUNDA

FÖRENINGSNÅLEN, KLUBBMÄRKET OCH BLOMSTERFONDEN

Föreningsnålen bör varje medlem ha fästad på sitt rockuppslag. Den är ett tecken på att Du tillhör en militär förening, där inga gradskillnader finns, en förening för det goda kamratskapet. Nålen kostar kr 20:- samt porto kr 2:30.

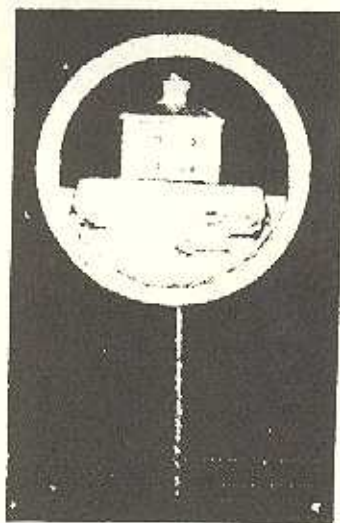
Klubbmärket att användas som ficklocksmärke på blazer mm har rönt stor uppskattning.

Märket kostar kr 40:- samt porto kr 2:30.

Blomsterfondens medel används vid hedersbevisningar av olika slag.

Beställningar och inbetalningar kan göras direkt till skattmästaren eller på postgiro 45049-4. Skilj därvid noggrant på de olika posterna, t. ex. medlemsavgift, blomsterfond, föreningsnål eller klubbmärke.

*/ F n Helmer Ternegren

Ordföranden har ordet

Så har återigen ett verksamhetsår gått tillända.

Ett år av sorg, besvikelser men också glädjeämnen.

Sorg över att kamrater för alltid lämnat oss. Besvikelser, att inte rekryteringen till föreningen är vad den borde vara. Här krävs det mera handfasta grepp från medlemmar, som fortfarande är i tjänst. Det räcker inte med att regementschefen vid avtackning, efter genomförd utbildning med åldersklassen, gör reklam för föreningen och uppmanar de som ska "mucka", att genom medlemskap behålla kontakten med förbandet.

Till besvikelserna hör också, den i ett mycket sent skede, inhibierade resan till Norge och Oskarsborg. Där hade vi verkligen otur, att man just lade om inryckningarna och därmed i stort dubblerade förläggningen, vilket gjorde att vi inte fick plats. Men skam den som ger sig, det kommer väl fler år.

Annars tycker jag det finns många ting att glädja sig åt. Till att börja med, att det denna vår blir en resa till Vaxholm och KA 1. Mer därom på annan plats i tidningen. Men där får vi träffa inte bara Vapenbröder utan också kamrater från KA 2, vars förening också har KA 1 som mål, vid samma tidpunkt. Skynda att anmäla Dig ! Apropå resor, så hade regementschefen i slutet av maj, nöjet att följa spåren av kriget i Normandie, i spetsen för fyrtioalet officerare ur KA 4. Det blev, för de flesta av oss, en upplevelse som sent ska glömmas.

Till årets glädjeämnen hör också att en ny byggnad uppförts av våra uppoffrande kamrater, som arbetar med KA 4 museum. Byggnaden, i vilken inflyttning till dels redan skett, är avsedd för mer skrymmande materiel av typen radarvagnar, fordon etc.

Här måste jag passa på att särskilt berömma de som hängivet och troget arbetat för att åstadkomma ett förbandsmuseum. De är all heder värd.

Har Du inte besökt museet ännu, så gör det snarast !

Strax efter "Barbaraolyckan" påbörjades en insamling, för att åstadkomma någon form av minne över de som tragiskt omkom. Insamlingen, som inbringade ungefär en tusenlapp, föll av okänd anledning i glömska. För drygt ett år sedan, återupptäcktes den emellertid och med generöst bistånd ur Älvsborgs Fästningsfond, hoppas vi att vid årets årsmöte, högtidligt inviga en minnesplatta i brons utanför museet. Det ger Dig ytterligare en anledning att besöka årsmötet den 12 april.

Väl mött !

VETERANER 1989

Gustav Olsson

Veterannålen utdelas på årsmötet.

NYA MEDLEMMAR

Harry Burkards
Anders Joelsson
Henry Johansson
Rune Nilsson
Bengt Stridh
Gunnar Svensson

IN MEMORIAM

Följande dödsfall har kommit till styrelsens kännedom 88/89:

Gustav Hesselbom
Stig-Arne Larsson
Bertil Lindberg
Arvid Thaug

Vila i frid.

UPPROP 1

Resa i Österled

Planerad utflykt till KA 1 äger rum i maj. Avresa från KA 4 fredagen den 26 maj kl 12.00 med återkomst söndagen den 29 maj c:a kl 19.30.

Vi äter middag på uppvägen på A 1 i Linköping och på I 3 i Örebro på hemvägen. Dessemellan bor vi och äter på KA 1. Detaljerat program utsändes till deltagarna i god tid före avresan.

Anmälan som är bindande skall vara inne senast den 27 april per telefon 69 21 82. Kostnad c:a 200:- per person.

Begränsat antal deltagare, varför "först till kvarn" gäller. Även anhörig får medfölja.

Med förhoppning om en trevlig resa hälsar styrelsen VÄLKOMMEN !

UPPROP 2

Årsmöte avhålls onsdagen den 12 april kl 18.00. Plats: Bohussalen. Gemensam middag serveras efter mötet på officersmässen. Anmälan senast fredagen den 7 april per telefon 69 21 82 eller 69 27 28. Dagordning för mötet utdelas vid ankomsten.

UPPROP 3

Känsödagen avhålls lördagen den 8 juli. Samling i KA 4 hamn kl 09.15. Parkering kan ske i hamnområdet. Vakten anvisar. Beräknad återkomst till KA 4 hamn kl 15.30. Lunch till självkostnadspris kan erhållas. Anmälan sker per telefon senast den 1 juli. Före den 25 juni ring tel 69 27 40 tjänstetid (CKA 4 sekr) eller tel 29 05 46. Efter den 26 juni ring tel 69 23 08, 69 23 09 eller 69 23 10 (tjänstetid). Vänligen uppge antal samt önskemål om lunch. Hjärtligt välkomna !

Militära blommor

Korporalen: "När jag kommenderar "halt", så skall ni sätta i fötterna så fåglarna ramlar ur sina bon i Australien !"

Majoren: "Den som gör sin skyldighet, han gör sin skyldighet, men den som inte gör sin skyldighet, han gör inte sin skyldighet. Den som inte gör sin skyldighet, den straffar jag och den jag straffar den straffar jag !"

Löjtnanten: "Har 87:an märkt att han tappat knappen ? Nästa gång tappar Ni väl huvudet och kommer till korum utan att märka det förrän Ni skall sjunga !"

Sergeanten: "Kan inte 33:an skilja på höger och vänster ? Tänk om han kom in i riksdagen, då blir han ju vilde !"

Furiren: "Så länge jag inte har kommenderat "halt" går ni vidare om ni så skulle utvandral !"

Kaptenen: "När jag kommenderar "lediga", så är ni så förbaskat goda att ni sätter fram bara den ena foten och inte båda !"

Samtal på 9:ans spårvagn mellan tre bassar från KA 4:

"Nu vet jag att "Tjo" heter Nilsson, att "Jonke" heter Sjöberg, men vad den där "Sprakarn" heter, det vete sjutton !"

MINNEN FRÅN GALTÖ 1943 - 1944

Efter det att jag kommit från ÖSS i Stockholm, där jag genomgått djupdykarutbildning, hamnade jag på Älvsborgsskolan som instruktionsbefäl. Närheten till stan gjorde, att vi tyckte att kommenderingen var rätt behaglig. Vi utbildade de nyinryckta värnpliktiga och harvade med dessa i omgivningarna, mestadels på Gröna Vallen, som vi hade tillgång till. Vi hade också ett bra roddarlag, och i detta hade jag förmånen att få deltaga. Man gjorde allt för att stärka fysiken och den blev också efter åtskilliga sjömil som "aktersta man" fullt värdig en idrottsman med god spänst och kondition. En god fysik var bra att ha vid kommande strapatiska kommenderingar. Kriget var ganska nära våra gränser, men vi på Älvsborgsskolan tyckte ändå att livet var skönt. Månaderna gick fort undan och vi närmade oss mitten av augusti månad 1943.

Som ett trollslag förändrades vår situation. Radion började läsa upp nyheter om några norska båtar som ville göra ett utbrytningsförsök från Göteborg, där de låg i hamnen sedan lång tid tillbaka. De ville ta sig till England och där ingå i engelska handelsflottan. Alla visste att tyska ubåtar låg strax utanför tre-milsgränsen för att sänka eller skada fartygen när dessa kom ut på internationellt vatten.

Myndigheterna proklamerade fullt pådrag. Skolan på Älvsborgsskolan upplöstes och vi instruktörer skingrades ut till olika befattningar. Själv hamnade jag på Galtö (numera Galterö), en ö som ligger öster om Vinga. Där anmälde jag mig på spärrexpeditionen. Chef för spärren var major Birger Rosén och spärradjutant var fänriken Lagström. Jag blev underställd sjövakten, vars chef var löjtnant Henrik Warfwinge.

Expeditionsunderbefäl var vpl furiren Erland Syle, som skötte allt expeditonsarbete. Min förläggning fick jag i barack nr 10 som låg i närheten av officersmässen. Order hade givits, att bevakningen skulle dubbleras under dessa oroliga dagar. Jag fick därför tjänst på signal- och bevakningsstationen SS 226 som signalunderbefäl. Stationen var belägen på toppen av ön med milsvid utsikt åt alla håll.

Bevakningen sköttes av dubbelposter. Vi var

tre underbefäl som hade 24-timmarspass. Där- efter hade vi jourtjänst 24 timmar och var fria från tjänst det tredje dygnet. Därefter började ett nytt 24-timmarspass. Permission fick man endast var tredje vecka från fredag eftermiddag till måndag morgon klockan nio. Under den tid då man hade permission övertogs vakten av andra underbefäl. Det var en ganska krävande tjänst. Här hände saker varje dag. Ofta låg tyska örlogsfartyg, syd- eller nordgående, utanför Vinga. Våra egna örlogsmän skulle också ofta ut eller in genom spärren för olika uppdrag. För att förhindra inpassering på andra ställen än genom det kontrollerade, hade vi också bomstängsel och minor på olika ställen.

SS 226 med den stora tubkikaren

Signalstationen, klassad som 1:a klass hade morse, signalflaggor och semafor till förfogande. Dessutom fick vi agera som lysledare för de strålkastare som fanns på öarna runt omkring. Dessa stod till vårt förfogande om nätterna. Strålkastarbemanningen var mycket tränade. Vid vissa tillfällen tändes strålkastarna på vår order inom 5 sekunder från anrop. Vi anropade alla fartyg som kom in vid Vinga medelst ISB (Internationella Signalboken) och begärde namnsignal. En del svarade på våra anrop, men de flesta av handelsfartygen struntade i detta. Då kommenderade vi våra strålkastare att belysa fartyget. Då fick man

se kaptenen på bryggan visa knuten näve mot strålkastaren i fråga. Vi släckte dock snabbt för att inte äventyra fartygets navigering. Vår uppgift var löst, genom att vi kunnat läsa namnet för vidare rapport inåt land.

Signaleringen med Flottans fartyg var livlig och uppskattad. Dock uppskattade vi inte att vi några veckor senare fick en skrivelse från marindistriktet med anmärkningar hur vi skött signaleringen. Då fick jag snilleblixten att vi också skulle anmärka på Flottans signalering för att det fanns fog för detta. Jag konfererade med löjtnant Warfwinge, som tyckte att detta var ett bra förslag. Allt som kunde anmärkas på skrevs upp. Därefter insändes denna till marindistriktet. Någon mera anmärkning från detta håll erhöll vi aldrig. På grund av den påfrestande tjänsten avlöstes befälen på signalstationen och jag fick då en annan befattning inom spärren.

Under flera månader under hösten 1943 och en bit in på 1944 var jag fartygschef på m/sl "Hurtig". Den huvudsakliga uppgiften var att köra proviant till våra utposter på öarna. Det var ett nog så knivigt jobb att under stormiga och nattsvarta kvällar angöra någon ö där våra utposter väntade på mat, post och förnödenheter. Alla fyrar var släckta. Jag fick angöra någon sten med fören och därefter långa ilandkannor och lådor så gott det gick. Allt gick bra - trots allt - ibland var man förstas rädd att något skulle hända båten, besättningen eller en själv. Litet pirrig var man också en smula när man fick order att gå som bevakningsbåt på tremilagränsen mellan Vinga och Tistlarna. Då stod man hela tiden på bryggan och inbillade sig allt möjligt. Litet krusning på havsytan blev en tysk ubåt eller torped. Skuggor på vattnet blev krigsfartyg med släckta lanternor. Men ingenting hände som väl var.

Efter några månader som "skeppare" fick jag återgå till min förra tjänstgöring på signalstation SS 226. De övriga furirerna som också hade samma tjänst, var Sven Einarsson och Gustav Brännerud. Fritiden sysselsatte man sig med att göra tändstickstavor, sporta, rita eller spela kort. Vi hade också en gammal radio i baracken, som kom igång efter det att vi sparkat till densamma. Erland Syle, som bodde i samma

rum, spelade ibland litet fiol och jag spelade litet dragspel, varför vi ibland drog en låt tillsammans. Vi hade förstås sällan några åhörare. De ville väl inte höra på eländet. Vi för-drev dock någon timma med s.k. musik.

På sommaren 1944 byggde vi upp en liten dansbana utanför området norrut. Vissa lördagar hade vi dans och hämtade flickor från stan eller närbelägna Brännö. Vi hämtade med egna båtar. Efter dansens slut skjutsade vi dem tillbaka, som de gentleman vi var.

Maten på Galtö var prima. Vid ett pådrag (som hände allt emellanåt) matförgiftades vi dock av gammal fisk. Alla utom officerarna, som hade eget kök, fick magont och de fåtaliga dassen blev snabbt omöjliga att vistas i. Hela ön stank och hade fienden kommit just då, hade han säkert vänt vid Vinga och förlagt invasionen till en annan dag.

Vid ett tillfälle fick två engelska korvetter komma in vid Vinga och ankra på Vinga Sand under vårt överinseende. Dessa hade varit i strid med tyskar och var i behov att få slicka sina sår och de fick en tid av 24 timmar från marinstaben eller annan högre instans. När de sedan löpte ut tackade de oss genom att morsa ett "thank you Sweden".

En natt fick vi se hundratals små ljus vid horisonten. Vi rapporterade som vanligt in detta till spärradjutanten, som i sin tur rapporterade detta till spärrchefen. Denne beordrade full stridsberedskap. Snopet var det när Göteborgs fiskeflotta kom in i Vingahålet med alla ljus tända. Men det är bättre att vara beredd, om något skulle gå snett. Vi, på Galtö, hade en mycket ansvarsfull tjänst genom att spärren var nyckeln till Göteborgs Hamn. Inte minst vi på SS 226, som genom sin bevakning i ur och skur, skyddade vår stad från all form av invasion. Med stolthet tänker jag ofta tillbaka till dessa 13 månader på denna ö med alla dess minnen. Sedan kom jag till Knippla för nya äventyr, men det blir en annan historia.

Gösta Andersson

GENERALLÖJTNANT HENRIK LANGE: Forts. rörligt kustartilleri

Det fanns planer på att till Ålandsöarnas skydd utrusta ett detachement med bl.a. rörligt kustartilleri att tidigt sändas över om läget skulle te sig hotande. Detta detachement skulle nu organiseras. Åldersklassens värnpliktiga som skulle ryckt ut den sista september kvarbeordrades i tjänst tills vidare. På Oscarsvärn vidtog ett intensivt utrustnings- och organisationsarbete.

Lindeberg var chef och ägnade sig åt att specialutbilda och exercera sitt folk medan Gillberg och jag arbetade med organisationsplaner och utrustningslistor. Vi upphandlade likaledes massor av utrustningsdetaljer som saknades.

Men stämningen efter München-överenskommelsen utlöste inte kriget. Måttet var ännu inte rågat. Den 10 oktober hemförlovades åldersklassen. Gillberg och jag avreste till Stockholm och vårt sista arbetsår på Sjökrigshögskolan. Efter sjökrigshögskolan ägnade oss den första hälften av maj 1939 åt rekognoseringar för utbyggnad av kustartilleriförsvaret i Göteborg, något som till hösten skulle visa sig vara ett gott förarbete till vad som komma skulle.

På hösten bröt det andra världskriget ut. Kustartilleriet fick efter hand alltmer utvidgade uppgifter. Kustartilleriet i Fårösund var under uppsättning under Gösta Möllers ledning. Krav kom snart på rustning av Älvsborgs fästning. Knappt hade vi lyckats skapa Älvsborgs kustartilleridetachement förrän krav på motsvarande detachement i Härnösand och Hemsö fästning restes. Kustartilleriets personalresurser botten-skrapades. De flesta av våra gamla underofficerare på övergångsstat aktiverades och reservofficerarna fick ta på sig en enorm beredskapsbörda. Rekryteringen intensifierades. 1940 antog vi inte mindre än 45 officersaspiranter, den största officerskullen i kustartilleriets historia. Under tiden utvecklades den nya 15,2 cm kanonen m/37. Lindeberg fick vid sidan av sin beredskapstjänst stort arbete tillsammans med Holger Norén att utrusta de nya rörliga batterierna med motorfordon. De stora dragbilarna kom från Skodaverken i Tjeckoslovakien.

I januari 1942 beslöts att kustartilleriets skjutskola, vars chef var Alf Nyman och förstelärare Sven Emil Haglund, skulle ordna en kurs för skjutning mot landmål bl.a. i Härnösand. Något senare blev jag inkallad till tf. C KA, som då var generalen Engblom, varvid han yttrade följande ord: "Jag nödgas avbryta Din kommendering som adjutant i staben. Du skall snarast avresa till Karlskrona och ta befälet över 1. 15 cm kanbatt. Du skall tjänstgöra som skjutande batteri åtskjutskolan i Härnösand samt delta i fälttjänstövningen i Jämtland under general Jungs ledning. Kom ihåg, att det rörliga kustartilleriets vara eller icke vara från och med nu vilar på Dina axlar. Lycka till! Adjö med Dig". När jag kom ut och meddelade nyheten till Ove Östgren, beklagade han mig, som tvangs avbryta en lovande stabskarriär. Jag hade för min del all möda att dölja min glädje över att få byta skrivbordet mot livet i fält.

Jag har bevarat en sammanfattande redogörelse för övningens förlopp, som jag här återger. Den har närmast karaktären av krigsdagbok och ger icke rättvisa åt den dramatik, som vi upplevde under dessa februaridagar. Den intensitet, med vilken vi genomled kölden och snön däruppe i Jämtland, har åtminstone hos mig befast en hälsosam respekt för vintern, när den är som värst och jag tror att alla kamrater på batteriet, som delade strapatserna och ansträngningarna med mig, är benägna att hålla med mig. Jag har den största beundran för de motorförare som lyckades hålla sig på vägen, som ofta inte var mer än 3,5 m bred, fast den var plogad till 4 m med en lavettvagn på släp, som mätte 3,45 m mellan hjulen, eller som förmådde hålla värmen med enkla kolkaminer under våra kol- och vedgasdrivna bilar och få dem att starta efter en natt, när temperaturen pendlade kring -40°. Det gällde verkligen att hålla humör och livsandar uppe, när man skulle marschera och gå i ställning varenda natt och stå beredd att ingripa med eld så länge dagsljuset varade.

Låt mig nämna mina närmaste, duktiga medarbetare. Batteriadjutant sergeanten Winther,

batteriofficer Göte Persson, eldledningsofficer K.G. Kahlund, signalofficer Isse Hallström, plogofficer Stig Kassmyr, luftvärnsofficer Sigvald Svensson. Dessutom hade jag fänriken i reserven Ekström, vilken användes till litet av varje. Bland annat skötte han splatsen, när Kahlund var ute som eldledare på oplats. Sist men inte minst Dr Öhnell, som inte längre är i livet, men som genom sin erfarenhet av vinterhygien och sin initiativkraft och allmänna skicklighet säkert räddade många av oss från bestående men till följd av kölden.

Sammanfattande redogörelse för övningens förlopp

1. 15 cm kanbatt organiserades såsom armékårbatteri i Karlskrona samt avgick omedelbart, sedan detsamma rustats, den 7 februari med järnvägstransport till Härnösand, där detsamma underställdes kommandanten i Hemsö fästning. Såsom batterichef tjänstgjorde kaptenen Lange, vilken den 4 februari övertagit befälet över förbandet.

Under tiden 9 - 18 februari bedrevs övningar inom Hemsö fästning samt i trakten av Härnösand, varjämte viss komplettering av utrustningen ägde rum. Övningarna omfattade huvudsakligen sådana detaljer som direkt sammanhänger med vintertjänstgöringen. Sålunda utfördes plogförsök under ledning av motorofficeren vid KA 2, varjämte en mindre marschövning genomfördes.

Under plogförsöken hade en särskild plogexpert, officer ur armén, ställts till förfogande. Då personalen till största delen av hemmahörande i södra Sverige och fullständigt saknade kännedom om de speciella förhållanden som råder vintertid i Norrland, måste ställningskörning i djup snö, bivackering, anordnande av bpl och fordonsplats m.m. göras till föremål för särskilda, formella övningar. Relativt stor del av utbildningstiden måste ägnas åt att uppdriva personalens skicklighet i skidloppning och skidteknik. Särskilt signal- och observationspersonal samt sjukvårdspersonal övades i tjänst med pulka. Bestämmelserna för vinterhygien gjordes till föremål för

genomgång. På särskild framställning av batterichefen kommanderades en marinläkare att ingå i batteriet under fälttjänstövningen.

Den 19 februari kl 00.00 avgick batteriet med landsvägsmarsch mot Östersund, varvid detsamma trädde under befäl av chefen för II arméfördelningen. Med hänsyn till broars bärighet m.m. hade förbandet såsom marschväg fått sig anvisad vägen Härnösand-Indals-Liden-Bispgården, där övergång av Indalsälven skulle ske samt söder om nämnda älv till Östersund. Då vägen Bergforsen - Indals-Liden icke medgav möte, valde batterichefen att passera densamma nattetid, enär den civila trafiken då kunde förväntas vara obetydlig. Såsom första marschmål valdes Bispgården dit förbandet anlände klockan 08.00. Marschväg omkring 125 km. Batterichefens avsikt var att under dagen ingå i bivack samt låta personalen vila ut ordentligt under påföljande natt. Verkställd vägrekognosering gav emellertid vid handen att stark trafik pågick under dagen på den för batteriet bestämda marschvägen och då densamma visade sig vara smal och endast med svårighet medgav möte, beslöt batterichefen sig för att utföra även etappen Bispgården-Östersund såsom nattmarsch.

Plutonen avgick i anslutning härtill från Bispgården kl 00.00 och övriga avdelningar kl 02.00. Pjäserna hade under dagen förts över bron över Indalsälven. Klockan 09.45 ankom förbandets tät, som nu utgjordes av batteristaben, till A4 övningsfält, omedelbart öster om Östersund. Plutonen passerades av övriga avdelningar i trakten av Bringåsen, där förbandet blivit tillfälligt stående till följd av möte med en buss. Marschväg omkring 130 km.

Väglaget hade under natten och särskilt under morgontimmarna varit utomordentligt halt och slirigt. Tre dikeskörningar hade inträffat, varav en så svår, att lastbilen i fråga måste vinschas upp med en traktor. Denna bil kunde under övningen inte tjänstgöra vidare. Skador på kylare hade uppstått till följd av påkörning av framförvarande fordon i samband med mötet med bussen.

Orsaken till det inträffade torde få tillskrivas dels det ovanligt svåra väglaget, dels förarnas på grund av trötthet nedsatta reaktionsförmåga. Avstånden mellan fordonen hade hållits vid anbefallda 100 m. Några personalskador uppstod inte vid nämnda dikeskörningar. Sedan förbandet gått i bivack utnyttjades den till buds stående tiden för materielvård och vila, varjämte batterichefen verkställde behörig anmälan. Samband söktes med statspolisen i Östersund. En ploggrupp sändes i förväg till Häggsjövik.

Den 21 februari avgick batteriet samlat över Krokombak - Tulleråsen - Lillholmsjön till Häggsjövik, dit förbandet anlände kl 06.00. Vägen Krokombak - Häggsjövik, vilken har en bredd av omkring 3,5 meter, hade genom statspolisen efter visst tidsschema avstängts för trafik i motsatt riktning mot batteriets marschriktning. Temperaturen var i Lillholmsjön kl 01.00 -31°.

I Häggsjövik ingick batteriet i bivack. Fordonen uppställdes fritt från landsvägen. Livkanthropen och livspavdelningarna ordnades för avvärjande av anfall från luften och från marken. Batteriet ingick som förband i B-styrkan först sedan B-styrkans tåg under marschen mot Östersund passerat Häggsjövik. Detta inträffade den 23 februari kl 08.00. Vid ankomsten till Häggsjövik söktes samband med chefen för B-styrkan i Hotagen. Batteriet underställdes härvid kolonnchefen, kapten Höijer med uppgift att stödja kolonnens framryckning mot Lillholmsjön. Batteriet skulle jämväl vara berett att efter därom erhållen order bryta fientligt motstånd framför gruppen Burman, vilken framgick över Hotagens isar mot Laxsjö - Föllinge. Av kolonnchefen erhöll batteriet order att marschera sist i kolonnen. Vid batterichefens påpekande, att svårigheter härigenom uppstod att i rätt tid insätta batteriet, meddelades att marschordningen måste vara den anbefallda, enär eljest kolonnens tross inte skulle kunna inställas i tid hos förbanden, då densamma inte kunde passera batteriet på den smala vägen.

Samband hölls med kolonnchefen under hela dagen med officer på motorcykel samt med radio 15 W. Samband hölls även direkt med

styrkechefen med radio. Batteriet hölls under tiden marschberett. Bivacken hade brutits kl 06.00. Kl 17.00 ordnades ny provisorisk bivack i omedelbar anslutning till resp. fordon. Vid midnatt erhöles marschorder. Sedan kolonn-trossen, med vilken samband hållits sedan kl 19.00, passerat, avgick batteriet kl 01.00. Mörkläggningsordern var anbefalld. På grund av den decimerade belysningen hade motorförarna ytterligt svårt att se vägkanterna. Ett flertal dikeskörningar inträffade även under framryckningen, dock inte någon av allvarlig beskaffenhet. Klockan 05.00 söktes samband med styrkechefen i S. Skärvången, varvid batterichefen orienterades om läget. Batteriet ingick i ställning i S. Skärvången. Eldlednings-officeren uppehöll sig hela dagen hos kolonnchefen under dennes framryckning mot Lillholmsjön. Radioförbindelse med 10 W UK kunde hållas längs sjön Stångviken. Ehuru batteriet var stridsgrupperat kunde detsamma inte insättas, då under de ytterst hastigt växlande lägena inte några för batteriet lämpliga mål kunde lokaliseras.

Den 24 februari kl 19.00 evakuerades efter erhållen order ställningen i S. Skärvången och batteriet framryckte närmast till Lillholmsjön. Temperaturen sjönk under natten till - 35°. Då någon av högre chef ordnad trafikreglering inte förekom och talrika möten med såväl militära som civila fordon inträffade, blev marschen för personalen ytterst krävande. Vid varje möte måste i regel en plats vid sidan av vägen skottas upp för det mötande fordonet, varefter detta vinschades av vägen in i den sålunda åstadkomna luckan. Sedan pjäs- och lavettfordon passerat, vinschades det mötande fordonet åter ut på landsvägen. Civilbefolkningen, som på detta sätt blev fördröjd med sina kommunikationsmedel, fann sig mestadels lojalt i förhållandena. I vissa fall förekom emellertid protester. Under denna natt förekom över trettio tillbud till förfrysning på förbandet. Under uppehållet i Lillholmsjön anskaffades emellertid uppvärmd lokal, där tillfälle gavs att behandla frostskadorna, vilka i samtliga fall kunde hävas. Efter ungefär två och en halv timmas rast i Lillsjöholm kunde

batteriet fortsätta mot Bredbyn, dit detsamma anlände den 25 februari kl 08.00. I Bredbyn verkställdes ånyo undersökning och behandling av frostsador, varjämte utspisning och tankning ägde rum.

Omkring kl 10.00 fortsatte marschen till Tulleråsen, där förnyat samband erhöles med styrkechefen och kolonnchefen. Sedan batterichefen orienterats verkställdes forcerad rekognosering av bpl i riktning mot Krokomb. Härunder råkade förbindelseofficern samt en signalbil falla i A-styrkans händer. Sedan batterichefen orienterat styrkechefen och A-styrkan undandrivits, erhöil batterichefen order att söka stridsställning i trakten av Krokomb samt bemyndigande att passera förbi eventuella förband på landsvägen.

Batteriet avgick i mörkningen från Tulleråsen samt ankom efter att ha passerat samtliga förband med undantag för vissa infanteristyrkor till Krokomb kl 23.45. Förberedelser för ställninggående vidtogs omedelbart. Till följd av den skarpa kylan, - 38°, med åtföljande frostsador, som krävde omedelbar behandling, samt personalens uttröttade tillstånd, tog ställninggåendet väsentligt längre tid i anspråk än vad batterichefen beräknat.

Då detsamma på grund av andra förbands passage dessutom måste avbrytas tillfälligt, var batteriet inte eldförberett förrän den 26 februari kl 07.00. Batteriet insattes sedan mot olika mål i Östersund. Kl 09.30 avblåstes övningen. Återmarschen till Härnösand ägde rum utefter samma väg som uppmarschen. Batteriet avgick från Krokomb den 27 februari kl 08.00 samt anlände till Bispgården kl 16.00. Personalen hade under natten 26 - 27 inkvarterats i Krokomb. I Bispgården förlades personalen i bivack. Temperaturen sjönk i mörkningen ytterligare och var kl 19.30 - 42°. Den 28 februari skedde uppbrottet kl 07.00. Batteriet anlände till Härnösand kl 14.45. Inga dikeskörningar, passeringar eller skador hade inträffat under hemmarschen.

- Fortsättning följer ...

HALLA - spalten

Denna spalt är avsedd för litet av varje. Kanske vill Du efterlysa någon kamrat från tiden Ni kamperade tillsammans på KA 4? Kanske har Du lust till en kamratträff med rekrytkompisar från 1943? Skriv till oss på redaktionen, vi skall redovisa resultatet i denna spalt i kommande nummer. Vi vill dock ha materialet redaktionen tillhanda senast den 15 februari resp. 1 september varje år för att det skall komma med i tidningen. Se adress styrelse på andra sidan!

En träff med kamrater på KA 4 en lördag/söndag går att ordna. Ring i så fall Georg Gustafsson under tjänstetid tel 031 - 69 21 82 och beställ övernattning. Han kan också ombesörja beställning av ev. kamratmiddag på militärrestaurangen på lördag kväll och frukost i matsalen före hemresan på söndagsmorgonen. Kostnaderna är rimliga. Begär kostnadsförslag!

Som tidigare har angivits i tidningen, så är muséet verkligen värt att bevista. Där finns historia om vårt regemente! Tusentals attiraljer finns till beskådande! Muséet har öppet onsdagar mellan kl 10.00 - 13.00 eller tid efter överenskommelse. Ring Gustav Lundberg onsdagar under öppettid per tel 031 - 69 24 97 för besök. (Även KA 4:s chefssekr. tar emot tidsbeställningar annan tid per tel 69 27 40).

Vi motser gärna Din medlemsavgift så snart Du kan. Vår verksamhet grundar sig nämligen på egna penningmedel - några som helst bidrag får vi inte från annat håll. Även Du som inte betalt Din medlemsavgift de senaste åren, sänd in avgiften till oss samtidigt med bifogade inbetalningskort. Tack på förhand! (Se skattmästarens adress på andra sidan i tidningen).

Vi har även en tidningsfond. Till denna tar vi gärna emot små som stora bidrag. Märk talongen på inbetalningen med "tidningsfonden".

Minnesfragment kring muséet

Muséetanken föds

Idén att åstadkomma någon form av regementsmuseum för KA 4 föddes i Kamratföreningen i början på 70-talet. Bakgrunden var att en mängd så kallade traditionsföremål och visst äldre materiel som hade anknytning till regementet och dess olika föregångare under seklet, förvarades på spridda platser inom vårt område.

Genom åren gjordes ett antal framställningar i skriftlig form till dåvarande myndighetscheferna C KA4, C GbK/Fo 32 och efter tillblivelsen av MKV även till C MKV för att åstadkomma någon form av lösning.

Olika lösningar prövas

Under några år uppvaktade vi myndigheterna om att få utnyttja KA 4 fritidshem, där vi i före detta musikkårens lokaler i fritidshemmets källare önskade inrymma museum. Inredningsmodeller togs fram och idén gick ut på att vi i de före detta övningslokalerna skulle ha de olika yrkesgrenarna representerade. Förverkligandet föll på att dels ansågs lokalerna svåra att underhålla och dels kom man i konflikt med dåvarande soldathemmets verksamhet.

Nästa uppslag som också levde under ett antal år var att den inom området äldsta byggnaden den s.k. "STRANDVILLAN" belägen nedanför officersmässen skulle övertas och göras om till museum.

Nya skrivelser och uppvaktningar gjordes, men även i detta fallet stötte muséeansträngningarna på patrull. Byggnaden visade sig vid noggrann inspektion kräva alltför stora reparationer för att detta uppslag skulle kunna bli verklighet.

Vid målet

Oförtröttliga gjorde vi från Kamratföreningen nya framställningar och under 1983 fick föreningen av dåvarande C MKV öv 1 Thorbjörn Ottoson tillstånd att överta ett äldre fortförråd, byggnad 162, inom fortområdet. Byggnaden hade kunnat friställas efter utgallring av äldre materiel i samband med en större materielinventering. Detta innebar starten på en enastående planerings- och byggnadsperiod som ledde fram till att vårt museum kunde invigas av C MKV öv 1 Svante Kristenson i maj 1985.

Muséet i februari 1989

Ombyggnads- och reparationsarbetena möjliggjordes genom vänlig resurstilldelning av militära myndigheter, försvarsföreningar och enskilda, men framför allt genom det skickliga och tålmodiga arbete som utfördes av en stor mängd kamrater under ledning av vår "obändige" Gustav Lundberg.

Bo Björheden

Arbetet påbörjas och fullföljs

Efter det att beslut tagits påbörjades utrymningen av tilldelade lokaler i fortbacken. Røjningen omfattade väggar, tak, hyllor och skräp som måste bort. Väggarna, som var helt oisolerade, isolerades efter alla konstens regler. Likaså taket, som också försågs med korrugerade eternitplattor. Virke, spik och visst isoleringsmateriel hämtades från Käsö från ett rivningshus där.

Kamratföreningen bidrog med 1000:-. En större summa erhöles av militära myndigheter. Pengarna kom väl till pass då lokalerna i första hand skulle vara i gott skick. El-installation verkställdes och värme kunde erhållas genom de element som inköpts.

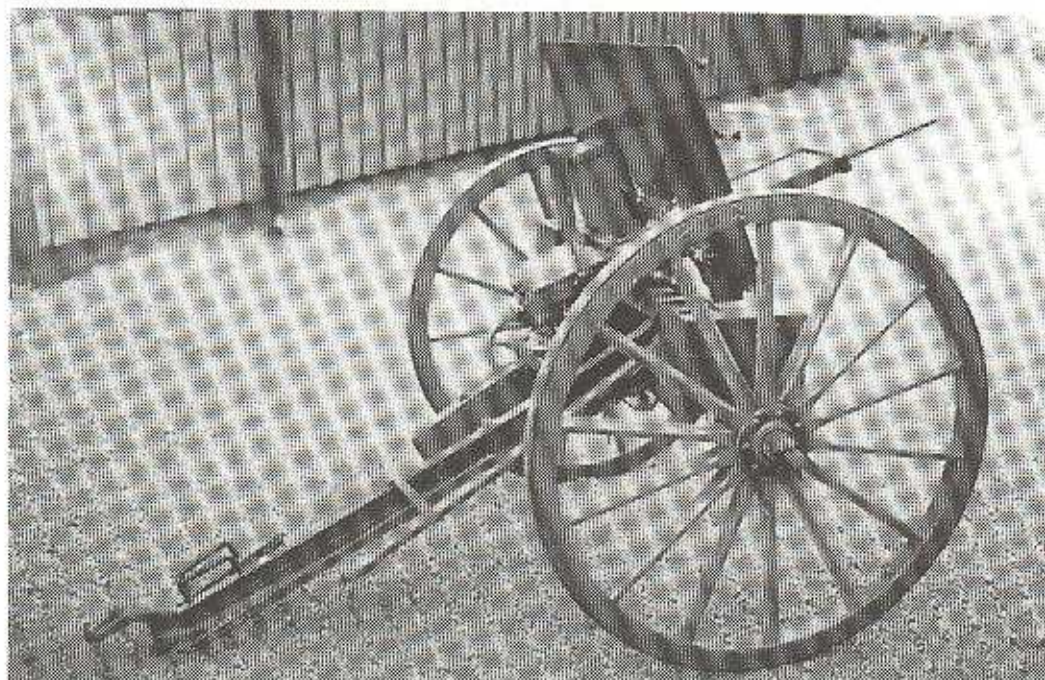
Utställningsföremål kom i strid ström från när och fjärran. De tre rum som stod till förfogande var i skriande behov av målning och de anlända föremålen fick "lagras" tills detta var färdigt, varefter föremålen ställdes på avsedd plats.

Från bokförråden kom gamla förhållningsböcker (ända från seklets början), statskalendrar, signalböcker m.m. i massor. Allt bokfördes och katalogiserades av Einar Stigevall. Ett skickligt arbete, som fordrar stor kunskap.

De pensionerade militärerna Gustav Lundberg, Sven Einarsson, Helmer Ternegren, Fridolf Askerstad, Curt Schönemann, Sven Vilg, Bertil Dellming, Bertil Lindberg, Erik Hessel m.fl. fortsatte oförtrutet sin uppoffrande gärning. Utan dessa eldsjälars fantastiska arbete hade muséet i denna dag varit långt ifrån sin fullbordan. 15.000 arbetstimmar har gått åt för dessa idealister och vi kan ej tacka dem nog. Någon som helst ekonomisk ersättning för alla dessa arbetstimmar har de ej heller fått.

Mycket mera skulle kunna skrivas, men tyvärr är utrymmet begränsat. En sak kan vi nog komma ihåg och det är att muséet verkligen är värt ett besök för de som inte varit där redan.

Gösta Andersson

Kulspruta M/1893 flerpipigt eldvapen

En nybliven pensionärs vedermödor

När jag ser tillbaka några år då jag just blivit folkpensionär, så kommer jag ihåg vad jag helst skulle vilja göra den första pensionsdagen. För det första skulle jag ligga länge och dra mig på morgonen. Dessutom skulle jag promenera från Götaplatsen ner mot centrum småvisslande med händerna i fickorna. För det sista skulle jag dricka kaffe med min fru på Bräutigams konditori, det finaste i Göteborg.

Vad blev det ? Eftersom jag alltid haft svårt för att sova om morgnarna, så smög jag mig tidigt upp och smygläste tidningen. Promenaden längs Avenyen blev förstas utav. Men folk tittade litet förargat på mig när jag släntrade gatan ned litet småvisslande, så jag måste sluta med det.

Min fru och jag åkte hem igen och drack vårt kaffe på det gamla vanliga sättet.

När man tänker på all avtackning, som skedde i anledning av pensionsdagen, så kan man tro att alla hade lagt en krona för att bli utav med en. Ungdomen skall ju ta över. Dessa är ju också väldigt frimodiga av sig numera. Eller vad sägs om den unga dam som skulle söka ett jobb hos Länsstyrelsen. Hon skrev överst "Hej Länsstyrelsen !" och undertecknade skrivelsen med "Puss och Kram" samt sitt namn. Om hon fick jobbet förmåler inte historien. Men medge att den är söt !

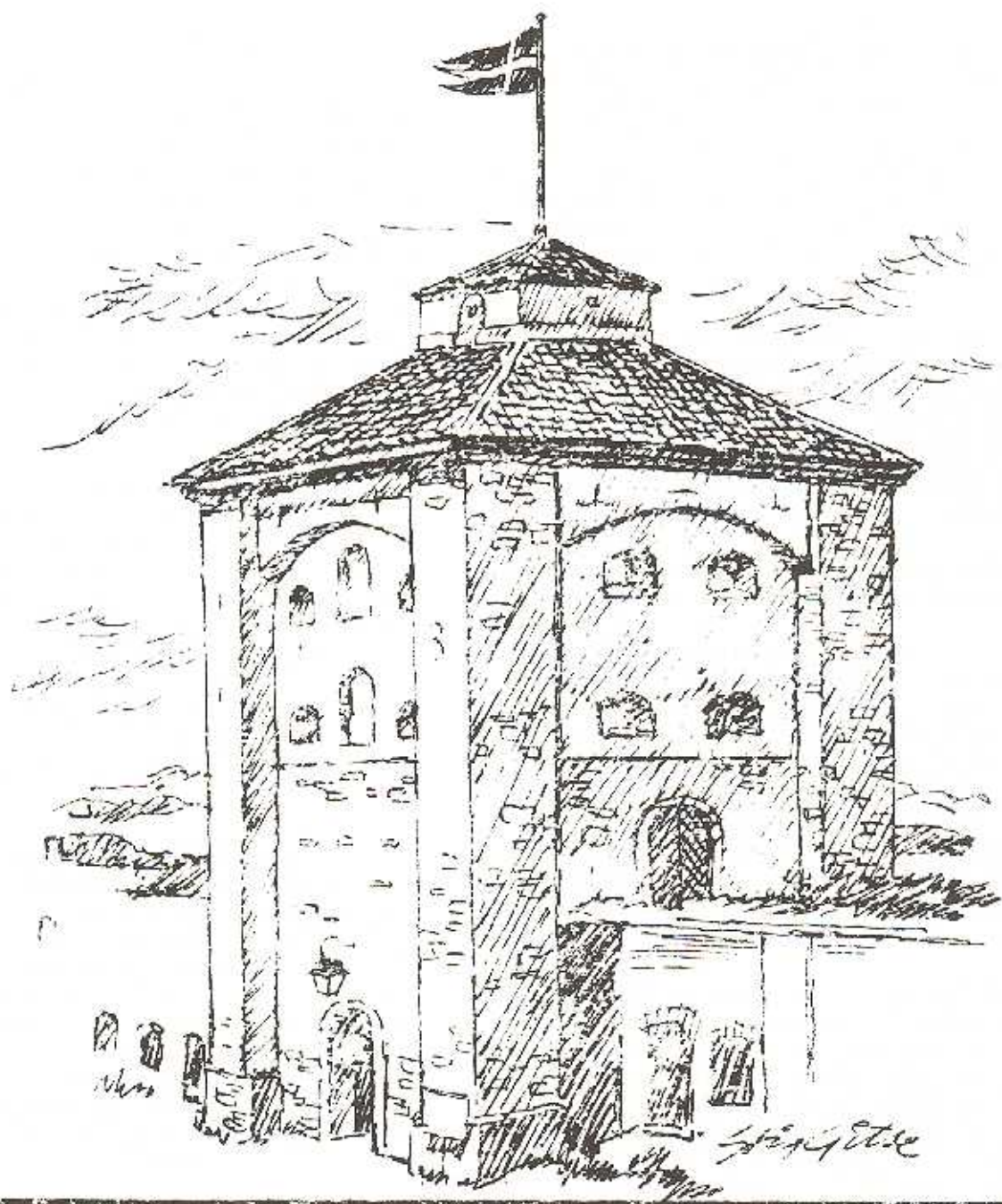
Nåväl för att fortsätta med de första dagarna som nybliven pensionär, så ställde man sig frågan: "Vad skall du göra i morgon och nästa dag och nästa igen ?" Min fru, som är mycket för aktivering, kom in till mig den andra pensionsdagen och sa: "Vet du om att Bagarboden säljer hönökakor till extrapris idag ?" Underförstått att jag skulle bidra till försörjningen genom att inköpa dylika för att sedan infrysas för kommande behov.

Efter en stund gav jag mig iväg med kurs Bagarboden. Fick då se flera äldre män som hade samma mål som jag. Tänkte då att vi var ju flera med fruar som har aktivitetsdrömmar. Inne i Bagarboden var det fullt med folk, mest då äldre män i min egen ålder. Bakom disken stod en ung flicka med ljusblå ögon. Jag passade på när hon kom i min närhet då jag viskade: "Är det här Ni säljer hönökakor billigt?" De ljusblå ögonen vände sig mot mig och hon hasplade ur sig: "Ser du inte att det är röda lappar på kakorna ?" Jag väntade mig också ordet "gubbe" på sluttampen, men hon höll inne med det. Fast nära var det !

Så småningom hade jag lastat på mig - liksom ett fång ved - ett stort antal hönökakor - de var ju billiga - och var på väg till kassan. Då mötte jag henne igen, flickan med de ljusblå ögonen. Hon sa då till mig med den isigaste röst man kan tänka sig: "Det finns korgar !" Även här väntade jag mig ordet "gubbe" bakefter. Det kom dock aldrig. Kanske man inbillar sig och tror att ungdomarna ser ner på oss äldre, men det är nog deras vokabulär som är mera fri än vad den var när vi själva var unga.

Jag har också spekulerat i hur det kommer sig att de flesta yngre och medelålders människor kan gå om en när man är ute och promenerar. Trots att man ändå går rätt så fort, så går de ju förbi en utan att anstränga sig ! Hur jag än bär mig åt och lägger på ett extra kol när jag hör lätta trippande steg bakom mig, så passerar hon eller han utan minsta svårighet. Inte drar jag heller benen efter mig ! Nu har jag börjat träna hur jag genom tacklingar skall få alla bakom mig. Det gäller att hävda sig, även som pensionär.

Gösta Andersson

KUSTARTILLERIETS KAMRATFÖRENING
GÖTEBORG